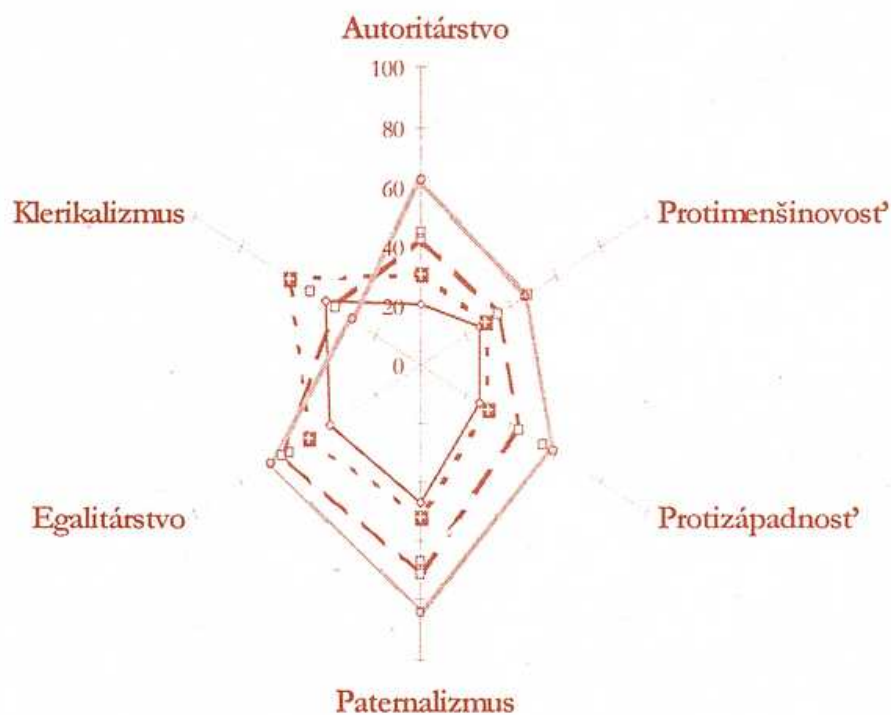

SLOVENSKÝ NÁRODOPIŠ

Z OBSAHU:

- L. CHORVÁTHOVÁ: Adam Pranda: neznáme aspekty osobnosti a diela
V. KRIVÝ: Hodnotové orientácie, kolektívne identity a hodnotové štiepenia
v slovenskej spoločnosti
G. BIANCHI – B. LÁŠTICOVÁ: Hodnotový kontext kolektívnych identít v
meniacej sa Európe
S. WIENKER-PIEPHO: Miesta prechodu: hranice iného sveta v literatúre a
v ľudovej próze

Na obálke:

Prvá strana: *Štylizovaný graf z článku V. Krivého*

Preklady:

Dear reader,

Slovenský národopis (Slovak Ethnology) is a quarterly with a long tradition, edited in the Slovak language by the Institute of Ethnology of the Slovak Academy of Sciences in Bratislava, Slovakia.

This review publishes papers from all spheres of Slovak folk culture, past and present, including minorities and Slovaks abroad. The journal's articles range from research on the folk culture of every region of Slovakia (folk architecture, arts and crafts, costumes and clothing, folktales, songs, customs, traditions etc.) through information on activities of ethnological research centres and museums, archival materials, book reviews to theoretical and comparative analyses of topical issues. The most interesting studies are published in English, and all the articles in Slovak have extended English summaries.

As the only periodical specifically devoted to the comparative study of Slovak folk, Slovenský národopis deepens the understanding of folk cultures throughout the world.

By becoming a regular subscriber of Slovenský národopis you will help to support an authoritative review for everyone interested in Slovak folk culture.

Distributed by:

Slovak Academic Press, Ltd.,
P.O. Box 57, Nám. slobody 6
810 05 Bratislava
SLOVAKIA

Electronic version accessible via Internet

URL <http://www.sappress.sk> <http://www.etnologia.sk>

HLAVNÁ REDAKTORKA

Gabriela Kiliánová

VÝKONNÉ REDAKTORKY

Hana Hlôšková

Tatiana Podolinská

EDIČNÁ RADA

Ľubica Droppová, Gyivicsán Anna (MR), Martin Kanovský, Soňa Kovačevičová, Eva Krekovičová, Jan Krist (ČR), Milan Leščák, Martin Mešša, Magdaléna Paríková, Ján Podolák, Peter Salner, Zdeněk Uherek (ČR), Miroslav Válka (ČR)

*Slovenský národopis je evidovaný v medzinárodných bibliografických databázach:
MLA, CEEOL, Ulrich's, Willings.*

V prezentovanom čísle Slovenského národopisu sú online sprístupnené iba publikácie pracovníkov Ústavu etnológie SAV (v obsahu farebne odlišené).

Ostatné práce, na ktoré ÚEt SAV nemá licenčné zmluvy, sú vynechané.

Slovenský národopis je evidovaný v nasledujúcich databázach

www.ebsco.com
www.cejsh.icm.edu.pl
www.ceeol.de
www.mla.org
www.ulrichsweb.com
www.willingspress.com

Impaktovaná databáza European Science Foundation (ESF)
European Reference Index for the Humanities (ERIH): www.esf.org

ŠTÚDIE

- C h o r v á t h o v á, Ľubica: Adam Pranda: neznáme aspekty osobnosti a diela..... 243
- K r i v ý, Vladimír: Hodnotové orientácie, kolektívne identity a hodnotové štiepenia v slovenskej spoločnosti..... 262
- B i a n c h i, Gabriel – Lášticová, Barbara: Hodnotový kontext kolektívnych identít v meniacej sa Európe..... 285

MATERIÁLY

- W i e n k e r - P i e p h o, Sabine: Miesta prechodu: hranice iného sveta v literatúre a v ľudovej próze..... 298

DISKUSIA

- R a t i c a, Dušan: Verejné a súkromné hodnoty v rodinnej transmisii v 2. pol. 20. storočia..... 309
- K r e k o v i č o v á, Eva: K problematike mechanizmov transmisie hodnôt a vekovej cyklizácie v diele Adama Prandu..... 314

ROZHLADY–SPRÁVY–GLOSÝ

- Jubilantka PhDr. Mária Halmová (Hana Z e l i - n o v á)..... 318
14. Kongres ISFNR (Gabriela K i l i á n o v á, Zuzana P r o f a n t o v á)..... 321
- Konferencia o kultúrnej identite v Európe (Zuzana B e ň u š k o v á, Gabriela K i l i á n o - v á, Pavol S i k a)..... 326
- Konferencia Tradičná kultúra, turizmus a rozvoj regiónov (Katarína P o p e l k o v á)..... 327
- Sovinec 2005 – IV. stretnutie historikov a priaznivcov orálnej histórie (Lucia S e g l o - v á)..... 330
- Spoločenské postavenie žien v procese sociálnych zmien (Irena J e n č o v á)..... 332
- „Kvetiny bílé po cestě...“ – Brnenský cyklus podujatí k problematike svadby (Hana H l ô š k o v á)..... 335

RECENZIE–ANOTÁCIE

- Budúcnosť časopisu Ethnologia Europae Centralis (Juraj L a n g e r)..... 338
- J. Botík: Nižná a Vyšná Boca (Ol'ga D a n - g l o v á)..... 340
- R. Stoličná-Mikolajová: Jedlo ako kľúč ku kultúre (Peter S l a v k o v s k ý)... 341
- J. Langhammerová: Lidové zvyky. Výroční obyčeje z Čech a Moravy (Rastislava S t o - l i č n á)..... 343
- I. Rožman: Peč se je podrla! (Marta B o t í - k o v á)..... 344
- M. a A. Michniwscy – M. Duda: Cierkwie drewniane Karpat (Mikuláš M u š i n k a) 345
- J. Čukan: Slovakia – Life and culture (Ladislav L e n o v s k ý)..... 346
- O. Sirovátka : Lidové písně a hry z Boskovicka (Hana H l ô š k o v á)..... 347
- J. Šebo: Smidky mójho chlebíka (Miloš Š í p - k a)..... 348
- J. Mlynárik: Dějiny Židů na Slovensku (Peter S a l n e r)..... 349
- Zborník Kysuckého múzea v Čadci 9/2004 (Mar - t i n P r i e č k o)..... 350
- H. Grandits, Heady, P. (eds.): Distinct inher - itances. (Marta B o t í k o v á)..... 352
- Teoretické prístupy k identitám a ich praktické aplikácie. (Jana N o s k o v á)..... 354
- T. Lengyelová (ed.): Žena a právo. (Marta B o t í k o v á)..... 356
- B. Strebel: Das KZ Rawensbrück. (Peter S a l - n e r)..... 357

STUDIES

C h o r v á t h o v á, Ľubica: Adam Pranda: unknown aspects of his personality and life's work.....	243
K r i v ý, Vladimír: Value orientations, collective identities and value cleavages in Slovak society.....	262
B i a n c h i, Gabriel – Lášticová, Barbara: Value context of collective identities in changing Europe.....	285

MATERIALS

W i e n k e r-P i e p h o, Sabine: The places of passage: limites of other worlds in the literature ond folk narratives.....	298
--	-----

DISCUSSION

R a t i c a, Dušan: Public and private values in the family transmission in the second half of 20 th century.....	309
K r e k o v i č o v á, Eva: Towards the mechanisms of values transmission and age cyclisation in the work of Adam Pranda.....	314

ROZHLADY–SPRÁVY–GLOSÝ

Jubilee of PhDr. Mária Halmová (Hana Z e l i - n o v á).....	318
The 14 th Congress of ISFNR (Gabriela K i l i á - n o v á, Zuzana P r o f a n t o v á).....	321
Conference on cultural identity in Europe (Zuzana B e ň u š k o v á, Gabriela K i l i á n o v á, Pavol S i k a).....	326
Conference Traditional culture, turism and regional development (Katarína P o p e l - k o v á).....	327
Sovinec 2005 – The 4 th meeting of historians and "oral historians" (Lucia S e g ľ o - v á).....	330
Societal status of women in the process of social change (Irena J e n č o v á).....	332
„Flowers of white on the road..“ – Cycle on wedding in Brno (Hana H l ô š k o v á)....	335

EDITORIAL

v roku 2004 si etnologická obec na Slovensku pripomenula hneď dve jubileá významnej vedeckej osobnosti PhDr. Adama Prandu, CSc. (1924-1984), ktorý ako prvý otvoril v slovenskej etnológii problematiku hodnôt.

Pri tejto príležitosti Ústav etnológie SAV v spolupráci so Slovenským národným múzeom v Bratislave a 3. čiastkovou úlohou ŠPVaV (Etnologické súvislosti súčasných civilizačno – kultúrnych procesov a otázky identity v transformujúcej sa slovenskej spoločnosti), koordinovanou na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, pripravili v dňoch 22.-24. novembra 2004 medzinárodnú interdisciplinárnu konferenciu *Stabilita a zmeny hodnôt v 20. a 21. storočí*. Autormi koncepcie konferencie boli Oľga Danglová, Gabriela Kiliánová, Monika Vrzgulová (projekt VEGA *Globálne procesy a každodenná kultúra Slovenska*), Daniel Luther a Peter Salner (projekt VEGA *Transformácie identít menšín*).

Trojdnňové podujatie v príjemných priestoroch SNM v Bratislave na Vajanského nábreží bolo tematicky rozčlenené do troch blokov.

1. Adam Pranda - osobnosť a dielo
2. Hodnotové orientácie v 20. storočí: teória a terén.
3. Etnická a náboženská identita v mestskom prostredí.

Zúčastnili sa na ňom etnológovia a etnologičky zo Slovenska, ako aj kolegovia a kolegyne z Českej republiky a Poľska. Špecifický uhol pohľadu na problematiku hodnôt a ich zmien v 20. storočí priniesli vystúpenia predstaviteľov filozofie, sociológie a psychológie. Príspevky prvého bloku prezentovali prínos Adamu Prandu pre slovenskú etnológiu cez jeho odborné i ľudské kvality. Druhý a tretí blok sa niesol v znamení aktuálnych otázok transformácie hodnotových orientácií v meniacej sa spoločnosti. Príspevky reflektovali dopad sociálnych, kultúrnych, ekonomických aj ideologických procesov na každodennú kultúru aj na prejavy kolektívnych identít (najmä etnickej a konfesionalnej) obyvateľov Slovenska, Česka a Poľska.

Príspevky, ktoré odzneli v treťom bloku, boli dopracované do kapitol a publikované v kolektívnej monografii *Menšiny v meste*, ktorú zostavili Daniel Luther a Peter Salner (Bratislava 2004), ako jeden z výstupov projektu VEGA *Transformácie identít menšín*.

V tomto čísle Slovenského národopisu vám ponúkame výber z príspevkov prvých dvoch blokov konferencie. Neznáme aspekty odbornej i literárnej tvorby Adama Prandu prináša štúdia Lubice Chorvátovej. Diskusný príspevok Evy Krekovičovej je pokusom o nový pohľad na odborný prínos Adama Prandu pre slovenskú etnológiu. Z vedeckého odkazu Adama Prandu vychádza i druhý diskusný príspevok Dušana Raticu, ktorý sa zamerá na to, ako skúmala verejné a súkromné hodnoty v rodinnej transmisii v druhej polovici 20. storočia slovenská etnografia/etnológia.

K druhému bloku konferencie - k výskumu hodnôt a hodnotových orientácií, sa viažu dve štúdie. Dvojica autorov Gabriel Bianchi – Barbara Lášticová reprezentujú prístupy sociálnej psychológie k aktuálnej problematike európskej a národnej identity ako hodnôt v štátoch Európy. Vladimír Krivý predstavuje výsledky viacerých reprezentatívnych sociologických výskumov k otázkam hodnotových orientácií a kolektívnych identít v slovenskej spoločnosti.

Uverejnením prvých piatich štúdií začíname v Slovenskom národopise tematicky viazanú sériu, ktorý bude pokračovať aj v nasledujúcich číslach. Cieľom redakcie je predstaviť sumarizujúce alebo inšpiratívne pohľady na problematiku hodnotových orientácií v meniacich sa podmienkach 20. a 21. storočia v centrálnej Európe.

Monika Vrzgulová

K PROBLEMATIKE MECHANIZMOV TRANSMISIE HODNÔT A VEKOVEJ CYKLIZÁCIE V DIELE ADAMA PRANDU

EVA KREKOVIČOVÁ

Pri listovaní bibliografiou PhDr. Adama Prandu, CSc. som si uvedomila viacero skutočností. Od jeho úmrtia – teda za posledných dvadsať rokov – sa slovenská etnológia skutočne zmenila. Netýka sa to len väčšej slobody bádania, otvorenosti k širšiemu zahraničiu a diskurzom v etnológii či antropológii, zmeny predmetu bádania, tém a terénu. Listujúc výsledkami širokého záberu vedeckých záujmov jubilanta som si zároveň pripomenula, že nám istým spôsobom nastavuje zrkadlo, ktoré nemusí vyznievať vždy len v prospech dneška. Aj keď v mnohých prípadoch to – samozrejme – tak je. V osobe Adama Prandu však stratila slovenská etnologická obec nielen mimoriadne všestranného a rozhladeného člena, ale dr. Pranda bol v mnohom zároveň stelesnením toho, čo v dnešnej etnológii pociťujeme už viac rokov ako výrazný deficit. Sú to práve teoreticko-metodologicky orientované práce a špecialisti, je to okrem iného istý filozofický nadhľad nad materiálom, neuzavierajúci sa do jednej úzkej témy. Aj keď tento bádateľ – samozrejme – nevystúpil z tieňa svojej doby (čo však platí širšie a nielen v jeho prípade), Adam Pranda chápal vtedajší prioritný predmet výskumu – ľudovú kultúru ako istý nedeliteľný celok. Ďalej možno v jeho diele ako celku pozorovať intenzívnu ukotvenosť vedca v societe kolegov, ale i v aktuálnom dianí v regiónoch, čo dokumentujú početné správy, každoročne publikované drobnejšie príspevky o osobnostiach, výstavách, vedomé a samozrejme uplatňovanie výsledkov etnografického bádania v každodennej kultúrnej praxi. Akoby sa tu v tom čase menej zdôrazňovala individualita jednotlivého bádateľa, nie však na úkor individuálneho prínosu pre vedu a dôležitú úlohu zohrával (dnes už vzácny) kolektívny duch vedeckých výskumov. Výskum nebol až do takej miery heterogénny a jeho výsledky sa "nedrobili" do jednotlivých publikačných výstupov jednotlivých bádateľov, ako je to dnes. Kolektívne diela a časopis Slovenský národopis podávali vtedy základný obraz o tom, čo sa v slovenskej etnografii a folkloristike skutočne deje. To, v čom A. Pranda svoju dobu zároveň "prekročil", bol práve interdisciplinárny záber jeho záujmov, prirodzene korešpondujúci aj s jeho vzdelaním. A interdisciplinarita tvorí dnes jeden z neodmysliteľných a dôležitých trendov etnologických výskumov všeobecne.

Rada by som sa zmienila ešte o ďalšej dôležitej oblasti pôsobenia jubilanta, a to oblasti vedecko-organizačnej. Hovorím o nej osobitne aj z osobných dôvodov. Vďaka dr. Prandovi by som totiž ja sama viaceré zo svojich prác asi nenapísala a nemala by som k dispozícii inšpiratívny materiál, ktorý som práve preto, že som sa aktívne zúčastňovala na jeho kolektívnych výskumoch, získala a dodnes s ním pracujem. Je mi ct'ou, že sa môžem pochváliť tým, že som pod organizačným vedením dr. Adama Prandu absolvovala až tri výskumné projekty. Boli to v prvom rade terénne výskumy zátopovej oblasti Riečnica-Harvelka. Získaný materiál – spracovaný v monografickej štúdiu, ktorá vyšla v Národopisných informáciách (PRANDA (ed.) 1981: 225-262), a publikovaný aj

v osobitnom pramennom zborníku piesní (KREKOVIČOVÁ 1987) – považujem za jeden z mojich najcennejších. Druhým bol výskum družstevnej dediny v Sebechleboch, publikovaný v známom kolektívnom diele Družstevná dedina Sebechleby (PRANDA (ed.) 1986) a napokon to bol nie menej zaujímavý výskum Čičmian. Vydania monografie obce sa už samotný iniciátor výskumov, bohužiaľ, nedožil (MUNKOVÁ (ed.) 1992). Vo všetkých prípadoch bol však dr. Pranda nielen iniciátorom práce často interdisciplinárnych tímov, ale tiež hnacím motorom terénnych prác, organizátorom pravidelných stretnutí spoluautorov budúcich monografií, bol tým, kto nielen vymyslel projekt, ale svojím osobným nasadením a korektným prístupom vedel ľudí nenásilne doviest' až ku finálnemu produktu, teda k napísaniu štúdie na základe vlastných terénnych výskumov a zabezpečiť jej publikovanie (ak nie inak, tak aspoň v internom periodiku Národopisné informácie, ako to bolo v prípade Riečnice a Harvelky). Do výskumu sa nebál angažovať ani študentov či nováčikov z domovského akademického pracoviska, ako to bolo napríklad v Čičmanoch. Vedel pomenovať a vylúpnuť problémy, ktoré si bolo treba pri výskumoch prednostne všímať, vedel ľudí nadchnúť a stmeliť ich odlišné záujmy do spoločného úsila v hľadaní odpovedí.

Pokiaľ sa týka témy konferencie *Stabilita a zmeny hodnôt v 20. a 21. storočí*, Adam Pranda publikoval desať štúdií k výskumom hodnotových orientácií, mechanizmov transmisie a zmien v myslení vidieckeho človeka v súčasnosti. K tejto problematike, teda k otázke hodnôt, hodnotových orientácií a transmisie sa vlastne neustále vraciame. Hneď po roku 1989 to bolo v projekte, ktorý viedol Dušan Ratica a ktorého výsledkom sú dve publikácie (RATICA (ed.) 1991, RATICA (ed.) 1992). Z novších aktivít pripomeniem najmä konferenciu, uskutočnenú v rámci grantového projektu VEGA pod vedením Hany Hlôškovej na tému "Tradičná kultúra a generácie" v roku 1999 a rovnomenný zborník (HLÔŠKOVÁ (ed.) 2000). Z jedenástich slovenských autorov v tomto zborníku citujú práce Adama Prandu štyria. Úvodná štúdia zostavovateľky zborníka popri stručnom prehľade bádania zároveň kriticky hodnotí základnú literatúru k problematike, pričom sa v mnohom opiera o dve zásadné práce Adama Prandu o transmisii a hodnotách. Fakt, že sa dielo jubilanta cituje po sedemástich rokoch a v celkom zmenených podmienkach pre vedeckú prácu bez – pred rokom 1989 reálnych – bariér najmä voči svetovej literatúre a teoretickému diskurzu mimo socialistického tábora, by iste dr. Prandu, ak by bol ešte medzi nami, potešil. A ak by tu bol, určite by tých citácií bolo viac a viem si predstaviť, ako zanietený by s nami diskutoval.

Pri svojich ďalších úvahách budem vychádzať najmä zo štúdie, publikovanej v známom medzinárodnom dvojčísle Slovenského národopisu č. 3/4 z roku 1983 (PRANDA 1983: 501-516) venovanom výskumu rodiny. V tomto príspevku Adam Pranda publikuje poznatok, ktorým ma priam ohromil pri jednom zo známych "rozhovorov medzi dverami" v niekdajších stiesnených priestoroch Národopisného ústavu SAV na Klemensovej ulici, keď ho len tak mimochodom sformuloval ako základnú myšlienku svojej štúdie v spomínanom čísle niektorému z vtedajších redaktorov Slovenského národopisu. Bola som vtedy zahľadená do svojich výskumov ekológie folklóru a zaujímala ma problematika transmisie piesní a kanálov, ktorými sa tento geneticky jednoznačne rôznorodý materiál, aký som mala možnosť v teréne zaznamenať, odovzdáva a šíri v lokálnom prostredí dediny. To, čo som len tak nevdojak začula, bolo konštatovanie dr. Prandu práve o transmisii kultúrnych javov z aspektu kultúry ako celku, teda nie len jej vybranej parciálnej časti. Pokiaľ mi je známe, jeho ponímanie transmisie kultúrnych javov sa v pozdejších prácach – s výnimkou Hany Hlôškovej v spomínanom zborníku – príliš nevyzdvihovalo, a tak by som to týmto rada napravila. Najväčší prínos Prandovho ponímania problematiky transmisie vidím práve v hrubom načrtnutí odlišných mechanizmov odovzdávania informácií a socializácie,

enkulturácie či výchovy jednotlivca v spoločenstve v rôznych zložkách kultúry. V procesoch transmisie autor rozlišuje:

- 1./ javy materiálne, ktoré sa odovzdávajú predovšetkým v okruhu rodiny;
- 2./ javy majúce podstatu v duchovnej, sociálnej a umeleckej sfére, pre ktoré je najdôležitejšie odovzdávanie informácií v rámci lokálneho spoločenstva.

Aj keď tieto procesy sú vo svojej konkrétnej podstate trochu zložitejšie (napr. v oblasti folklóru a výtvarného prejavu musíme vziať do úvahy tiež špecifickosť kvalitatívneho hodnotenia jednotlivcov a osobnostné faktory), ako východisko skúmania tejto problematiky by mohlo byť jeho zistenie prinajmenšom predmetom zasvätenej, konkrétnymi výskumami podopretej a vyargumentovanej diskusie, aktuálnej aj dnes.

Samotnú transmisiu chápe Adam Pranda ako mechanizmus pozostávajúci z troch základných zložiek: 1. výchovy, 2. socializácie a 3. enkulturácie. Všetky tieto tri zložky chápe ako čiastočne sa prekrývajúce a navzájom prepojené súčasti transmisie kultúrnych hodnôt. V čom azda neprekročil hranice svojej doby – a čo mu z pozície dnešných poznatkov a podmienok pre výskum nemožno ani zazlievať – je dobové preceňovanie lokálnych dimenzií kultúrnych javov, v tom čase všeobecné hodnotenie javov z pozície evolucionizmu a s tým súvisiaci predpoklad existencie tzv. "progresívnych" tradícií, pričom vládla predstava, že sa preberajú ďalej len tieto, teda "progresívne" tradície – čo už dnes možno považovať za prekonané.

Podobne možno spochybníť – ale len na základe ďalších konkrétnych výskumov – zdôrazňovanie medzigeneračného odovzdávania informácií smerom od starších ku mladším vekovým vrstvám, na čo upozornila aj H. Hlôšková v citovanom príspevku (Hlôšková 2000: 7-17).

Naproti tomu už Adam Pranda v štúdiu, o ktorej hovorím, upozornil na moment odovzdávania ani nie tak kultúrnych hodnôt, ako skôr jazyka (dialektu) tzv. "obkročmo", teda od starých rodičov priamo k vnúčatám. Odvoláva sa tu na výskumy v rámci lingvistiky, ktoré na túto skutočnosť upozornili.

Pokiaľ sa týka vekovej cyklizácie, aj keď tento termín jubilant priamo nepoužíval, v Prandových prácach sa stretávame so zdôrazňovaním obdobia detstva z tohoto hľadiska. Tu by som rada upozornila, že by bolo iste prínosné sledovať túto problematiku ďalej. Na príklade folkloristických výskumov sa totiž ukazuje, že aj jednotlivé folklórne žánre majú v rámci tzv. vekovej cyklizácie ako takej ("vozraslaja cyklizacia" – GIPPIUS 1928, MOŽEJKO 1971) rôzny bod kulminácie repertoáru v životnom cykle človeka. Kým z hľadiska piesní a tanca vystupuje ako najdôležitejšie obdobie získavania základného jadra repertoáru v živote jednotlivca obdobie mladosti, pred svadbou, oveľa neskôr kulminuje repertoár prozaických podaní (okolo päťdesiatky), podobne ako aj prísloví, pranostík či porekadiel (asi v šesťdesiatom roku veku človeka). Bližšie som sa o tom zmienila na základe konkrétnych výskumov v spomenutom čísle Slovenského národopisu, venovanom výskumom rodiny (KREKOVIČOVÁ 1983: 601-606), ako aj v citovanom zborníku editorky Hany Hlôškovej (KREKOVIČOVÁ 2000: 102-108). Zaujímavé výsledky určite prinesú aj novšie výskumy internetovej komunikácie a mechanizmov komunikácie a kanálov transmisie v urbánnom prostredí. Iste bude interesantné i porovnanie týchto zistení s už realizovanými výskumami tzv. "tradičnej kultúry" z tohto hľadiska.

Cieľom mojich úvah nad Prandovým dielom nebola v konečnom dôsledku jeho kritika. Práve naopak, rada konštatujem, že na jeho myšlienky a práce nadväzujeme ďalej a dúfam, že sa k viacerým podnetným "výzvam", ktoré v jeho prácach ešte – obrazne povedané –

”driemu”, budú etnológovia aj v budúcnosti vracat’. Na záver by som chcela zdôrazniť popri spomínaných odborných aj osobné vlastnosti dr. A. Prandu. Zažila som ho ako čerstvá absolventka v Národopisnom ústave SAV a vždy som mu bola nesmierne vdáčna nielen za to, že prvé publikované práce našej generácie čítal, ale aj nezabudol pochváliť, bol veľmi prajný a pozorný voči mladým kolegom – a jeho pochvalu sme si skutočne aj vážili a dodnes na ňu nezabudli. K ”novým”, mladším členom Národopisného ústavu SAV pristupoval z pozície skutočného kolegu, čo dokumentujú aj početné citácie príslušníkov mladšej generácie – vid’ napr. Dušana Raticu – v jeho prácach. Vzťah k mladšej generácii – na jednej strane vnímavý a chápaný, na druhej zase prísny – sme mali možnosť vidieť i pri jeho vedení aspirantov. K žiakom dr. Prandu patrí napr. zakladateľ urbánnej vetvy štúdia v našom odbore – dnes už bežne nazývanej urbánna etnológia, Peter Salner. Bol k nemu nepomerne prísnejší ako ostatní školitelia z vtedajšieho Národopisného ústavu SAV. I keď v tom čase kolega Salner iste musel zatínať zuby, aby vyhovel prísnyim požiadavkám svojho školiteľa, nemyslím si, že by mu ich teraz – s odstupom času – zazlieval. Okrem toho – ak už hovorím o úrovni osobných spomienok a vzťahov – dr. Prandu sme zároveň vnímali aj prostredníctvom jeho manželky, pani Elenky Prandovej, ktorá bola pre nás stelesnením dobroty, láskavosti, milého slova a úsmevu a vždy korektných vzťahov voči svojim kolegom. Tvorili v kruhu kolegov Národopisného ústavu SAV neopakovateľne svojskú, akoby navzájom sa doplňujúcu dvojicu, ktorá nám dodnes veľmi chýba.

LITERATÚRA

- Čičmany. (1992) Eva MUNKOVÁ (ed.). Osveta, Považské múzeum Žilina.
- Spôsob života družstevnej dediny. Z etnografických výskumov obce Sebechleby. (1986). A. PRANDA (ed.), Veda : Bratislava.
- GIPPIUS, Evald (1928): Kultúra protjažnoj pesni na Pinege. In: *Krestjanskoje iskusstvo v SSSR. Iskusstvo Severa*. Leningrad.
- Kontinuita a konflikt hodnôt každodennej kultúry. Výsledky výskumov v roku 1991. (1991) RATICA, Dušan (ed.), NÚ SAV Bratislava.
- KREKOVIČOVÁ, Eva (1983): Miesto rodiny v mechanizme fungovania a transmisie piesní v dedinskom prostredí. In: *Slovenský národopis* 31, č. 3-4, s. 593-601.
- KREKOVIČOVÁ, Eva (1987): *Zborník piesní Riečnica – Harvelka*. OOS Čadca.
- MOŽEJKO, Zinaida (1971): *Pesennaja kultúra belorusckogo Polesja*. Minsk.
- Národopisné informácie*. 1981, č. 2, A. PRANDA (ed.).
- PRANDA, Adam (1983): Základné činitele procesu prenášania etnokultúrnych tradícií. In: *Slovenský národopis* 31, č. 3-4, s. 501-517.
- PRANDA, Adam (1985): Spôsoby medzigeneračného prenášania ľudových výtvarných tradícií v minulosti a súčasnosti. In: *Ars populi* 2, s. 27-35.
- Slovenský národopis* 31, 1983, č. 3-4.
- Tradičná kultúra a generácie*. (2000) HLÔŠKOVÁ, Hana (ed.), ÚEt SAV Bratislava.
- Zmeny v hodnotových systémoch v kontexte každodennej kultúry*. Výsledky výskumov v roku 1992. (1992) RATICA, Dušan (ed.), NÚ SAV Bratislava.

Vydáva Ústav etnológie Slovenskej akadémie vied v Slovak Academic Press, spol. s r.o.

Hlavná redaktorka:

PhDr. Gabriela Kiliánová, CSc.

Výkonné redaktorky:

PhDr. Hana Hlôšková, CSc., Mgr. Tatiana Podolinská, PhD.

Redakčná rada: doc. PhDr. Ľubica Droppová, CSc., Univ. Prof. Dr. Gyivicsán Anna, Dr. hab. (MR), doc. Mgr. Martin Kanovský, PhD., PhDr. Soňa Kovačevičová, DrSc., PhDr. Eva Krekovičová, DrSc., PhDr. Jan Krist (ČR), prof. PhDr. Milan Leščák, CSc., PhDr. Martin Mešša, doc. PhDr. Magdaléna Paríková, CSc., prof. PhDr. Ján Podolák, DrSc., PhDr. Peter Salner, DrSc., PhDr. Zdeněk Uherek, CSc. (ČR), PhDr. Miroslav Válka, PhD. (ČR)

Adresa redakcie: Klemensova 19, 813 64 Bratislava

Registr. č. 7091

Rozširuje, objednávky a predplatné (aj do zahraničia) prijíma:

Slovak Academic Press, spol. s r.o. P.O. Box 57, Nám. slobody 6, 810 05 Bratislava

e-mail: sap@sappress.sk

SLOVAK ETHNOLOGY

Quarterly Review of the Institute of Ethnology of the Slovak Academy of Sciences

Vol. 53, 2005, Number 3

Editors: Gabriela Kiliánová, Hana Hlôšková, Tatiana Podolinská

Address of editor: Klemensova 19, 813 64 Bratislava, Slovakia

Distributed by Slovak Academic Press, Ltd., P.O. Box 57, Nám. slobody 6,

810 05 Bratislava, Slovakia and SLOVART G.T.G. Ltd., Krupinská 4,

P.O. Box 152, 852 99 Bratislava, Slovakia

L'ETHNOLOGIE SLOVAQUE

Revue de l'Institut d'ethnologie de l'Académie slovaque des sciences

Année 53, 2005, No 3

Rédacteurs: Gabriela Kiliánová, Hana Hlôšková, Tatiana Podolinská

Adresse de la rédaction: Klemensova 19, 813 64 Bratislava, Slovaquie

SLOWAKISCHE ETHNOLOGIE

Zeitschrift des Ethnologischen Institutes der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Jahrgang 53, 2005, Nr. 3

Redakteure: Gabriela Kiliánová, Hana Hlôšková, Tatiana Podolinská

Redaktion: Klemensova 19, 813 64 Bratislava, Slowakei

SLOVENSKÝ NÁRODOPIŠ

ISSN 1335-1303

MIČ 49 616

SAP
SLOVAK ACADEMIC PRESS
